

REDACTIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

ABONAMENTUL

Penru Austro-Ungaria de un an fl. 10; pe 1/4 an fl. b; pe 1/2 de an fl. 2.50 pe 1 lună fl.

N-rii de Duminecă pe an fl. 2.—

Penru România și străinătate: pe an 40 franci.

Manuscrite nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

INSERTIUNILE:

de 1/4 garmon: prima-dată 7 cr.; a doua-oară 6 cr.; a treia-oară 4 cr. și timbru de 30 cr. de fiecare publicație.

Atât abonamentele cat și inserțiunile sunt în valoare la înaintea în Arad.

Scrisori neînfrângătoare au primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Acuzații gratuite.

A lupta ori a ne reține dela alegeri, este o cuestie de tactică a partidului național român. *Pasivitatea* nu e deci înscrisă în programul nostru politic ca un punct, a cărui abandonare să însemneze abatere dela programul național. Cu atât mai puțin o *tradare!* Crima aceasta n'am sevinș-o nici chiar atunci, când am schimba programul, adăugând către el ori lăsând afară un punct ori altul. *E vorba numai ca aceasta să facă cei competenți.* În primul rînd *conferența națională!* Cum însă conferența cu greu, ba am putea zice ca la nici un caz nu se va mai putea întâlni, încumbă fruntașilor datoria să hotărască asupra celor ce sunt de facut. Eas' sub fruntași nu înțelegem numai pe cel ce și-au dat numele de „autorisați”, ci pe toți căi au făcut parte din conferențe naționale și căi și d'atunci încoaci s'au distins în viața noastră publică.

Fiind vorba de abandonarea ori menținerea *pasivității*, scrisem că noi în această cuestie vom respecta hotărările ce se vor aduce. Vom intra în alegeri dacă aşa vor hotărî fruntași. În caz contrar, vom lupta din răsputeri ca să se respecte pasivitatea.

Lasăm ca cititorii să judece, dacă este ori nu corect acest punct de vedere.

Tot lor le supunem spre judecata următoarelor rînduri din „Drapelul” dela 9/21 Iulie:

„Între Români din Transilvania s'a pornit o nouă ferbere provocată de „Tribuna Poporului” și „Telegraful Român”. Ziarele acestea propagă acum idei și tendințe contrare cu programul nostru național, pe care ne-am obișnuit a-l privi de legătura sa cu neamul și cu acțiunea noastră națională, pledează adică pentru ideea de a intra în acțiune la proximele alegeri diezale, ce se vor face la primăvară pentru un nou perioadă de 5 ani”.

Unde și cum am pledat noi pentru — activitate? Am atins numai, aşa în treacăt, scăderile pasivității. Oare a face aceasta, a ne ascunde capul ca struțul, este a deservi neamul, este a „propaga idei și tendințe contrare cu programul nostru național”? Dar noi, părțile ungurene, am mai luptat în alegeri. Propagat-am atunci idei și tendințe contrare neamului? O conferență națională întreagă, reprezentanța legală a poporului, putut-a să cadă ea în asemenea greu peccat? Căci cu votul unanim al conferenții s'a hotărît partea noastră la alegeri.

Si dacă fruntașii vor hotărî pe viitor ca în comitatele ungurene să luptăm eara, ar însemna aceasta o nesuccesă a programului național?

O asemenea afirmație nu poate veni de căt ori dela un om neprincipios, ori dela un reūnios,

care vrea să ne certe, căutând nod până și în papură.

Zice îndeosebi despre noi:

„Stranie ne apare însă ținuta „Tribunei Poporului” când și ea predice acum despre necesitatea de a lăua parte *activă la alegeri*, căi de trecutul bărbătilor din jurul ei e legată o intransigență în privința hotărîrii pentru *pasivitate*.“

Acuzarea aceasta este cam de natură — și poate sorginte comună — celei aduse d-lui Ioan Slavici pentru că ceruse lege electorală europenească. Unii naționaliști, pasivisti intransigenți în sens d'a sta vecinic pe loc, fiind conștiți poate mai ales de nepotința lor, credîu a servi nația, declarând drept nemeric pe publicistul care îndrăguise a serie că avînd și cetățenii Ungariei o lege electorală europenească, Români ar putea deschide și ei o campanie electorală.

Ei bine, intransigenți de felul acesta, ruginiți cără să nu admită nici măcar discuția, politicieni cără să accepte ca guvernul să se indure și repune în drepturi, între amicii nostri nu sunt! Între noi nu zice nimănii că: ori programul național întreg, cu voievodatul Ardealului, ori nimic! Noi ne-am felicita, când și *treptat, treptat* am putea să realizăm căte un drept și căte un bine pentru poporul român. Azi lege electorală europenească, manevă alt făcător europeanesc ori stăriparea vre-unel apucătură asiatică, din cele multe cără necinstește viața publică a patriei noastre.

La toate acestea putem ajunge însă numai prin muncă, *prin luptă*. Si mai presus de toate prin solidaritatea, înfrățirea dintre noi.

Articole, ca cel despre care amintim mai sus, nu sunt însă de natură a face bine între Români de aici. „Carpatin”, autorul lor ardelean, dacă nu-i capabil de a face ceva pozitiv pentru neamul seu, cu asemenea activitate nu poate să ajungă de căt la rezultate — negative!

Cuestia națională a patimit însă destul din pricina eroilor *negativi* de acasă. Cel puțin căi de dincă ar putea să ne lase în pace.

Promulgarea pactului. Marșia trecentă erau să meargă la Ischl amendoi ministrul-presidenti, pentru a spune monarhului în mod definitiv și prin „ultim cuvînt”, că „toate's in regula” și a se rugă de permisiunea să se înceapă cu promulgarea legilor privitoare la pact.

Patriotii însă aşa de tare se îngrozesc de Ischl, mai ales când e acolo și Thun, încât au sărit în foi un tărăboi plin de griji și de temeri, astfel încât „Akothmány” s'a vîzut indemnătă și linistită pe cei îngrijati, în numărul seu dela 19. c., admoniind în articol prim intitulat „Nervositate” a nu se speria aşa mult, la orice freamăt al furzisului din pact.

Eas Szell, a renunțat la călătoria, astfel încât la Ischl a fost numai Thun, aducând de acolo permisiunea cu pricină; eas Joi, 20 iulie a fost promulgată în Viena și Budapesta o parte a legilor ce compun pactul.

În Budapesta le a dat în publicitate „Országos Törvénytár”, deocamdată numai

10 la număr, toate privitoare la dările de consum asupra următoarelor articole: *zahar, alcool, bere și uleiuri minerale*, adică a acestor obiecte, despre care legislația în ambele jumătăți ale monarhiei se facea după aceleasi principii, prin urmare apartineau, și aparțin tot la că în categoria afacerilor comune.

În Viena promulgarea s'a întâmplat prin ordinanță împărătească, cu data de 17 iulie scoasă pe basă § 14 și publicată în foiaza oficială „Wiener Zeitung”. Ca materie, are același cuprins ca și legile ungare, dar e altcum redactată și împărțită în 9 capitole.

Dela înființarea dualismului acesta e primul cas, că „afaceri comune” cu Ungaria se pun în vigoare nu pe cale parlamentară ci pe calea ordinanelor. Fără îndoială că e ceva nou în monarchie.

Când vor fi promulgate celelalte legi care mai ales „lex Szell”, acea basă a pactului, și a tuturor altor legi speciale, nu se știe; nici nu se pomenește.

DIN ROMÂNIA

Confirmat.

„Monitorul Oficial” publică decretul prin care dl *Barbu Delavrancea* este confirmat primar al Capitalei.

Di Delavrancea a fost primit în audiенță și de M. Sa Regole.

INAÎNTE DE CATASTROFĂ.

Înainte de asta cu 50 de ani și în preajma depunerii armelor din partea revoluționarilor unguri în mâinile Rușilor la Sîria, — eata ce s'a întâmplat în ziua de

15 Iulie 1849.

A doua luptă dela Văt. Trupe rusești sub comanda supremă a lui Paskievich, despre care Maghiarii credeau că sunt la Solnoc, în calea armatei lui Görgey. Antegarda maghiară sub conducerea majorului Görgey Ármin dimineață de timpuriu se sesize la Văt, de unde după o scurtă bătălie cavaleria cercheză-muzulma a lui Beboutov este alungată până la Kis Ujfal. La vestea aceasta generalul Rütliger provoacă pe generalul Sass, ca să se grăbească dela Gödöllö spre Văt cu 22 companii de călări și cu 8 tunuri. Acestea numai decât pleacă, aducând cu sine 8 batalioane pedestre, 22 companii de călări și 32 tunuri. Tot în același timp Rütliger trimite la Ujfal a ajutorul lui Sass și pe generalul Offenberg cu 43 companii de cavalerie. Pe la ameazi generalul Sass și Offenberg, unindu și trupele, încep atacul la Hé kápolna cu revoluționarii meghiar (corpu 1) condusi de Görgey Ármin și de Nagy Sándor. Rezultatul e, că cei dințai cu cazații lor sunt biliți a se retrage, părăsind moilele dela Szöd și dealurile dela Duka. Pe la oarele 3 după ameazi generalul Leiningen (corpus 3 de armată) dă un nou atac la Gombás-patak asupra aripel drepte a cavaleriei lui Sass, care în același timp dă un puternic asalt asupra lui Nagy Sándor, prin care acesta înfrângă puterea regimentului de husari împărătesc. Schimbul de gloante ale tunurilor din ambele părți ține până seara târziu, pe când trupele împărătesc se țin bine întărite pe locul liber din fața dăalu Duka și a vî-

ler dela Szöd; cu intrarea nopții însă acestea se retrag de pe câmpul de luptă.

Rușii au avut o pierdere de aproape șese mii de oameni. Generalul austriac Clam-Gallas (cu 11 1/2 batalioane pedestre, 16 companii cavalerie și cu 36 tunuri) trece prin pasul Branului în Ardeal și ocupă Brașovul. După asta provoacă pe Săecu la supunere față de împărat.

Atentatul din Belgrad.

Dintre domnitorii Europei, singur țarul rusește n'a felicitat pe Milan pentru că a scăpat de „atentat”.

Gener. Gruiči, nainte de a pleca din Petersburg, a fost primit în audiență privată, ehar nu oficială de către Tar, astfel că nu s'a înălțat nici cea mai mică formăilitate, prescrisă pentru casul, când vr'un ambasador își părăsește postul; nici chiar scrisorile de rechemare nu își-a predat generalul. Nicolae II i-a conferit ordinul înalt Sf. Anna drept semn de grăcie. Gruiči se reinătorește d'adreptul, fără vr'o poposire undeva, la Belgrad cu pasaport rusește și se va înfășoară imediat regelui Alexandru.

Din Mitrovă se vedește: Deoarece în orașul Sâbaț de pe țărul Sava și în imprejurimile lui, au fost făcute mai multe arestări, între 10—15 înșă, membri ai partidului radical, au trecut Dunărea pe țărul ungur.

Asemenea țările secese din a Ruma, Zemlin, Panciova și Kubin. Autoritățile ungare, luând refugiaților descrierea personală („naționalul”), le dau bilete de liber parcurs.

În 18 au fost expulsați din Belgrad o seamă de studenți străini.

La sfaturile lui Milan, regele Alexandru se apropie eară și liberal, vrond a le da și puterea în mâna. În scopul acesta a fost chemat la audiență șiul actual al lor, Ribară, care și el a fost păcalit de mai multe ore de către Milan; după audiență a fost reținut la prăuz în konak. Si un al doilea fruntaș liberal și fost ministru-președinte Avakumović a fost chemat la audiență.

Un al treilea fruntaș liberal, Jivan Ivanović, a fost numit membru în consiliu de stat.

Foarte mult se comentea că atât mai ales în Belgrad faptul că ministrul president al Serbiei, Dr. Vladan Georgievic numai Mercuri, 20 c., s'a întors din Karlsbad, pe când „atentatul” s'a întâmplat deja la 6 Iulie.

Mercuri 20 c., a sosit la Belgrad și ministrul să bescă la Constantinopol, Novaković. Se zice, că pentru a-și da demisia, căcă desă nu este membru al partidului radical, totuși după dissolvarea partidului progresist, acum 4—5 ani, al cărui membru fruntaș era, se arată favorabil mai mult radicalilor de căt altor partide.

Arestările tot continuă încă; mai mult în provincie; astfel între alii: economul fruntaș Lopcević și comerciantul Sremić, în Pojega.

De căd atentat încoace se confisca absolut toate ziarele din străinătate și alegaților nu se dau de căt acela numere, cără nu conțin altceva despre atentat, de căt numai de peșile oficioase date în Belgrad.

Ziarul oficios din Petersburg, „Herold”, critică în mod vehement procedarea lui Milan și zice, că rechiemarea lui Gruici din postul seu, precum și lipsirea lui de rangul seu de general este o vătămare la adresa Rusiei și îndrăznește să sprijineasă pe nevinovatul asupra cărori și răsbuna prădătorii Sârbiei, Milan și Alexandru.

Din *Genf* se știe: Grupul radicalilor sârbi fugiți aici redactează un manifest, pe care îl vor trimite tuturor ziarelor din lume, atrăgând în el atenția asupra evenimentelor din Serbia și rugând presa să sprijinească pe nevinovatul asupra cărori și răsbuna prădătorii Sârbiei, Milan și Alexandru.

Ziua judecării statariale nu e încă fixată, se dă însă cu socoteală că se va începe pe la sfîrșitul lunii curente.

Vinovatul de căpetenie, cel care a fost mai întâi arestat la denunțarea „aten-tatorului” Knezevici, ca unul care l-ar fi indemnizat direct la „atentat”, este colonelul în pensiune Vlaicu Nicolici, unul din cei mai erudiți și vîțeji ofiiceri ai armatei sârbești. Am povestit și noi anul trecut înțemplarea, că aflându-se pe același vapor, cu care se ducea Pașici la Pojarevac pentru a-și face osână de 9 luni, i-a întins mâna și a pre-schimbat câteva cuvinte cu el. Cum îl s-a denunțat aceasta lui Milan, a chiamat tele-grafe pe colonelul la Niš, unde tu fătu o mulțime de ofiiceri s-a năpustit asupra lui ca fiară sălbatică, numindu-l trădător și rupându-îl de pe uniformă insignile rangului; l-a trimis cu gendarmi la hotel să se im-brace în civil și apoi l-a pensionat; iar pe fiul lui l-a aruncat afară din școală mili-tară. . . .

Adus la poliție, prefectul l-a primit cu ocărî murdere, dar' Nicolici, luându-și avînt, l-a isbit cu brațul așa de zdravăn, încât s-a pomenit numai la părete. Ridicându-se, l-a ferecat.

PROGRAMUL

festivităților de instalare a Prea-sfințitului Domn Episcop Iosif Goldiș.

In 30 Iulie.

1., Preasfințitul pleacă din Oradea-mare cu trenul de ore 10 și 20 min. a. m.

2., La gara Giulești intimpină-lerul și poporul din tractul Chișineu-lui sub conducerea Preaon. D-n protopresbiter Dr. Ioan Trailescu.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI”.

ULTIMELE SCRISORI ALE LUI

JACOPO ORTIS

(33)

Traducere de

LUCRETIA RUSSU SIRIANU.

Bologna, în noaptea de 28 Iulie.

Mă simt mult puțin nefericit poate, dacă aș putea să dorm profund și mult. Opiul nu ajută nimic: mă deștept după o atipire scurtă plină de visuri și deliri — și vor mai veni așa multe nopti! M-am scutat și voiu încerca să-ți scriu; dar mă simt prea slab. — Trebuie să mă eule din nou. E par că naturul meu ar împărtăși intunecul și furtuna naturei. Aud cum afară cad torente; și eu zac aici cu ochii deschiși. O Dumnezeul meu! Dumnezeul meu!

Bologna, 12 August.

Sunt opt-sprezece zile, de când Michel s'a dus cu postă, și nu se mai întoarce, și nu e niciodată de epistola ta! Mă

3., La gara Ciaba îl intimpină delegația Ven. Consistoriu.

4., Între orele 2—4 d. a. comitetul central primește la gara din Arad pe credincioșii veniți cu trenurile separate, iară călăreții și căruțele vor fi postați pe locul tîrgului, din apropierea gării, unde se aranjază în linie de plecare.

5., La orele 4 d. a. sosesc în gara Aradului P. S. Sa episcopul Iosif Goldiș. Pe peron îl primește dr. Nicolau Oncu, în numele diecesei.

6., Intrarea în oraș se face cu trăsuri, banderul mergînd în frunte, pe calea Archiducele Iosif și calea Andrassy. Pe locul vechei promenade de pe calea Archiducele Iosif va fi postată tinerimea. De pe calea Andrassy cortegiul trece pe strada Deák Ferenc și strada Fürdö, pe piața Tököly, unde Preasfințitul va fi întâmpinat înaintea catedralei de către poporațiunea din loc. Preasfinția Sa își face rugăciunile în sf. biserică. În acest interval cortegiul trece strada Sina, piața Kelemen și se reințoarce pe strada Szt. István înaintea ușei bisericii, de unde peste strada Fürdö și Deák Ferenc sosesc la reședința episcopească. Aici va fi întâmpinat din partea Ven. Consistor, care predăndu-i cheile, îl conduce în reședința episcopească. Banderul își urmează calea spre strada Kertész, iar trăsurile pe strada Battányi, de unde se resfiră la ale lor.

7., Seara la 9 ore conductul de torțe; pleacă de pe piață de grâne, și prin calea Archiducele Iosif, Andrassy și Deák Ferenc sosesc înaintea reședinței episcopești, unde d. Petru Truța binevenetează pe Preasfințitul în noua sa reședință. De la reședință conductul întoarce pe strada Deák Ferenc, piața Attila și pe piața Tököly se disoalvă.

In 31 Iulie.

La orele 4 d. a. primirea Preasfințitului Episcop Domn Nicolau Popaea la gara Arad, din partea P. S. Sale d-lui Epp. Iosif Goldiș și a credincioșilor.

In 1 August.

1., La orele 9 a. m. serviciu divin de instalare în catedrală, servit de Preasfinții Lor N. Popaea și Iosif Goldiș. Pentru participare la servi-

cil divin se distribue bilete de intrare de la archivar consistorial Iancu Ștefanuț.

2., După terminarea serviciului divin, recepția delegațiilor în reședința episcopească, după seria fixată de comitet.

3., La orele 2 d. a. banchet în grădina de iarnă a Otelului Crucea-albă.

4., La oarele 5½ concert în sala mare a Otelului Crucea-albă

5., La oarele 8½ seara petrecere cu dans în pădurița orașului.

Arad, la 21 Iulie 1889.

Petru Truța, Ioan Petrovici, președ. Comitetului, secretar.

R. Ciorogariu, Ioan Rațiu, președinte, sec. band. pres. sec. tinerimel.

SERBĂRILE DE LA SELIȘTE.

Programul festivităților, ce se vor aranja cu ocazia adunării generale a „Societății pentru fond de teatru național-român”, și cari se vor juca în Seliște Dumineacă, la 18/30 Iulie și Luni, la 19/31 Iulie 1899, — este următorul:

I. Sâmbătă, la 17/29 Iulie a. c. 1. Primirea oaspeților la trenurile de după amezi și seara și închirierea lor. 2. Seara la oarele 8½: *Intrunire de cunoștință* din grădina „Hotelului comunal”:

II. Dumineacă, la 18/30 Iulie a. c. 1. Primirea oaspeților la trenurile de dimineață. 2. La 9 oare participarea la serviciul divin în „Biserica mare” gr. or. din loc. 3. Ședință primă ținută în „Sala festivă” a școalei de la 10—12 oare a. m. 4. Banchet în „Pavilionul helvețian” la 2 oare d. a. Bilete de persoană à 1 fl. 50 cr. 5. La 5 oare vizitarea „Expoziției” aranjată în una din salele școalei. 6. Seara la oarele 8 în „Pavilionul helvețian”:

Concert, dat de „Reuniunea română de cântări” din loc.

I. a) „Hora Dobrogeana”, cor mixt de N. Popovic; b) „Ce facă Ioana”, cor mixt de G. Dima. II. „Trei cântece populare” cor mixt de Mendelssohn. a) „Cu mine fugi”; b) „O brumă a dat peste noapte în Maiu”; c) „Pe al lor mormânt” III. a) „Bradul”, cor mixt de Hauptmann; b) „Nu-ți dreptate, nu-ți”, cor mixt de G. Dima.

Teatru: „Idil la teară”, comedie într-un act după Juin și Flerx, localizată de Maria Baiulescu.

Persoanele:

Berbec - proprietar dl Nicolae Roman. Smaranda, soția lui Berbec; doamna Aurelia Popp. Dăncescu, vîrul lui Berbec; dl Innu Crișan. Vas. Cotet, neguțător; dl Alex. Pălăgoș. Tinca, soția lui Cotet; d-șoara Alexandrina Altean. Mărioara, orfană sub tutela lui Dăncescu; d-ș. Letitia Calefaria. Costică Rosian, nepotul Dăncescu; dl Dumitru Borcea Petrea, servitor. Un împărtător de serisori.

După teatru va urma dans. Prețurile de intrare pentru concert, teatru și dans: Loc. I. (șirul I., II și III). de persoană 1 fl. 50 cr. Loc. II. (șirurile 4—10) de persoană 1 fl. Loc. III. (șirurile 11—14) de persoană 80 cr. Parterre 50 cr.

III. Luni, la 19/31 Iulie a. c. 1. La oarele 10 ședință a doua. 2. După prânz va avea loc: „Petrecerea poporă”. a) la oarele 2 p. m. pornirea convoiului, cu muzica în frunte din piață la „Neted”; b) la „Neted” se vor juca jocurile „Călușerul”, „Bătăta” și „Brâul” de mai mulți călușeri din loc și eventual și din comunele vecine, apoi jocuri populare, cântări etc. 3. La oarele 8 seara, întoarcere în comună cu muzica și continuarea petrecerii la „Pavilionul helvețian”. La casă de timp nefavorabil, petrecerea se va întînă în „Pavilionul helvețian”. Intrarea e liberă.

IV. Marți, la 20 Iulie (1 August) a. c. Arătându-se dorință, se vor face „Excursiuni” la „Fântâna Folti” sau „Crinii”

Biroul de informații se află permanent în localul „Casină română” din Seliște în zilele când durează sărbările. Comitetul aranjeator roagă pe toți părinții culturii poporului român a participa la această adunare generală și la festivitățile aranjate în șirul ei, fără altă invitație specială.

Seliște, la 1/13 Iulie 1899.

Pentru comitetul aranjeator: D. Banciu, președinte; Dumitru Mosora, secretar.

Epistolă deschisă

(II)

către dr. Eugeniu Leményi.

Domnul meu! În numărul 114 al „Tribunei Poporului” mi-am permis a cere deslușiri referitoare la insinuarea dovoastră publicată în „Gazeta Transilvaniei” nr. 121.

De atunci timpul a trecut binisori și respusul așteptat n'a mai sosit. Am dorit să ni-se doveaască acele „minevre”, ca și alegerea din chestiune ar fi fost în stare a ne abate dela conștiință și principiile noastre. Durere! Atacat am fost dar, precum văd, sunt chiar și desconsiderat.

Văsc deci în ultima a țări cu dreptul meu, observând, că nu vă molestați mai departe.

Ovoratul public îmi este mărturie, că unde am fost în drept fără rezervă și considerare la persoană a pretinde, am avut

mă transportat cu gândul în mijlocul acelaia mașinilor generaților viitoare. Acestea sunt acum lucruri prea înalte pentru mine! — Poate nebunul. Spiritul meu e orb, membrele mă tremură, și inima mi-e tulburată până în adâncul ei.

Păstrează-ți numai recomandările de care-mi scrii: pe cele ce mi-ai trimis le-am ars. Nu voi nici ofensă, nici favor dela cei puternici. Singurul muritor, pe care am duruit să-l cunosc, a fost Vittorio Alfieri. Dar mi-s-a spus că nu mai primește pe nimere; nu voi să port vina, că și-a călcăt accastă hutările, care a isvorit poate din timp, din studiile lui, și mai mult din patimile lui și experiențele ce le-a făcut în viață. Chiar dacă ar fi o slabiciune, slabiciunile oamenilor de felul lui trebuie respectate; cine n-are de loc, să arunce asupra lor prima piatră.

părasit și tu? Te conjur, scrie-mi ori și-ce. Voiu mai aștepta până Lună, apoi plec la Florenza. Aici stau totă ziua în odaie, pentru că nu vreau să mă imbuzesc într-oată oameni. Noaptea rătăcesc că o nălucă și mi-se rupe inimă, când văd oatăa nenorocită zăcând pe drumuri, strigând după pâne. Nu știu e vina lor, sau a altor oameni — știu numai că cer pâne. Când mă reînrolzesc azi de la postă, am întâlnit doi nenorociți, cari erau condusi la spânzurătoare. Am întrebat pe cei din jur despre motiv; mi-se răspunse: Unul a furat un catr, celalalt 56 Lire, — de foame! *)

— O societate! Dacă n'ar fi legă, că și apără pe aceia, cari se imbogătesc prin sudoarea și lacrimile concetenilor lor și pe această lămping la lipsă și crime, ar fi atunci trebuință de călăi și șuchitori? Nu sunt eu nebunul, care crede, că ar putea

aduce omenirea la ordine; dar' cine mă poate impiedica să oftez pentru miseria ei, și mai mult pentru orbirea ei?

'Mi-s-a spus că nu trece o săptămână fără să se execute cineva, și lumea aleargă acolo, ca la o serbare. Crimele scad prin execuție. Nu, nu! Nu mai vreau să respir un aer, care fumează de sângele nenorocitor. — Dar' unde?

Florenza, 27 August.

Mai întâi de toate am adus omagiile mele mormintelor lui Galilei, Machiavelli și Michelangelo. Când mă apropiam de ele, tremuram de emoție. Aceiai, cari au zidit aceste morminte, speră că prin acestea vor face să se uite săracia și inchisorile, cu care strămoșii lor au pedepsit mărmurele a-cestor scrisoare dumnezești? O, că și persecuția în acest secol, vor fi adorați de secolul viitor! Dar persecuția celor vii, precum dovezile de stință aduse celor morți, sunt monumente sinuoase ale ambiiției misericordie, care consumă rasa omenească.

Când stam înaintea acelor chipuri de marmoră, mi se parea, par că aș trăi din nou anii înflăcărați ai vieții mele, când vegham cu scrierile acelor oameni mari, și

*) La început mi-s-a părut această istorie exagerată prin fantasia bolnavică a lui Jacopo; mai târziu însă am aflat, că în statele cislepiniene nu era carte de legă criminală. Se pedepsia după legile Regimului căzut, și în Bologna mai ales după legile severe ale cardinalilor, cari pedepsau cu moarte orice hoție care trecea peste suma de 52 Lire.

In vedere bunăcuiența socială și cerând desluciri categorice, am fost pe căt se poate de complezant.

Aș proceza astfel din motivul 1) că despre un bărbat, care scrie despre sine: „... am constituită cu desăvârsire curată și ori când aș fi în stare să dă seama de faptele mele publice și private înaintea ori și căruia vorbă”); din motivul 2) că despre un bărbat, care se simte chiamat și își formează astfel de judecăță despre alti: „... Vezend... că nu este în stare să ridică la nivelul moral al oamenilor cinstiți”; și în urmă din motivul 3) că despre un bărbat, care scrie la adresa altora: „... provoc... să dovedescă adverul afirmației facute de ei, căci în casul contrar sunt sălăi și declară de riste *columnistii miseribili*... — a priori am trebuit să presupun, că statul său în față cu un bărbat care — în ceea ce priveste cinstea și caracterul — profesorează multe patere și demne de omului cult, cu rang academic, și a trebuit să cred, că poziția socialistă și vederile d'voastre, domnul meu, una și a scris și alta a dovedit, și că mare deosebire există între „autenticitatea datelor” și între corectitatea în proces dura.

Dar, ce să e-penez și ce să constatăz? Amar măciuș! și carușii mă văd ca o experiență mai bogată! Băg-seamă, domnul meu, una și a scris și alta a dovedit, și că mare deosebire există între „autenticitatea datelor” și între corectitatea în proces dura.

Între alte impregnără, dacă alți mititei pînăgoi mi-ar fi făcut aceste susținări, însă fi onorat cu disprețul meu. În acest casă insă față de d'voastre poziția mea e mai grea.

Muț m'am socotit asupra ţinutei ce să iau față de atitudinea d'voastre; — în fine însă m'am decis să rămân la nivoul moral al oamenilor cinstiți și „social-mintine bine educati.” Dacă acest motiv, d'ăsi procedura d'voastre făță de mine și ai mei, nu se poate sterge prin nici un fel de silemenție, nu-mi permit să fi vătămat. Voiu și mulțumit cu judecăță, ce publicul român, ca areopag suveran, în vederea regulelor fundamentale ale moralului, sanctionate prin societatea om-nească, își va face asupra insinuării d'voastre și asupra pașii mele.

Gurahonț (com. Arad) 1899 Iul 20.

Cu tot enorū:

Dr. Constantin Groza,
medic cercual și deputat sinodal.

O MARE DESCOPERIRE.

Vindicare oficiei.

Comandorul Vincent Cervello: acesta este numele unui mare savant, căruia omniarea îl va datora într-o zi descoperirea, cu nerăbdare așteptată, și zadarnic - perata de atâtă generaționi omenești: vindicare tuberculoză pulmonară.

De mulți ani, comandorul Cervello, profesor la universitatea din Palermo și unul din practicienii cel mai cu vază din Italia, facea cercetări pe această cale. Si profesorul ajunsese la această certitudine, basată pe experimentația cea mai ingeniouă și cea mai pîră de răbdare, că oficia poate să fie tratată cu succes sigur prin întrebunțarea unui produs, a căruia aplicație a fost ignorată până acum de medici.

Acest produs este aldehyda formică.

O dificultate se prezinta la începutul experiențelor savantului: aceea de a face aldehyda formică asimilabilă pentru un bolnav și căruia să nu-i producă vreun rău. Răbdarea și știința profesorului Cervello au învins această greutate. El a reușit să facă pe oficio să poată respira într-o sferă de vaporii de formaldehydă (derivat din aldehyda formică), putând în proporții convenabile, să ștrundă în căile respiratorii și să provoche vre-o turburare și permîșând astfel bolnavului de a sta căt de mult într-o atmosferă medicamentoasă.

Atunci două noi probleme se prezentă: trebuiea în primul rînd de obținut un aer ambiant medicamentat în proporții voiose și în mod durabil, mai multe ore; trebuiea apoi să fie aldehyda formică tolerabilă, pentru a încărea, fără primejdie, atmosfera.

* Toate citatele sunt estrase din articolul d-lui Dr. E. Leményi: „Căluțătorilor” apărut în „Gazeta Transilvaniei” și „Tribuna” nr. 120-121

Ceea-ce complica această chestiune, era imposibilitatea de a procede într-un local ermetice închis; căci bolnavul, trebuind să și prelungășă sederea acolo mai multe ore, era trebuință de o rînoare a aerului, rînoare lenta, dar continuă; și această rînoare este cu atât mai indispensabilă, cu căt este vorba de niste oficioși, căci au o mai mare nevoie de oxigen, de căt orice alte persoane.

De aceste probleme călăuzit, profesorul Cervello a construit aparatul.

În două luni de tratament profesorul Cervello a vindicat cu desăvîrșire patru bolnavi și alti zepte sunt pe cale de completă vindicare din 26 bolnavi căutați.

A-este minunate rezultate au atras atenția comandorului Florio, un foarte bogat bancher și un cunoscut filantrop italian. Descoperirea doctorului Cervello a entuziasmat acest suflat generos, care a luat inițiativa de a se construi la Palermo un mare sanatoriu. Una din cele mai frumoase vile de la Acqua Santa, în cîteva minute de Palermo, a fost transformată în sanatoriu. Înregistrat cu ultimele cerințe ale igienei și confortului.

Find că însă vila nu putea cuprinde mai mult de 50 de camere, a construit o nouă clădire, care conține 100 de camere și apartamente, având fiecare o sală de baie particulară și comunicând direct cu vila. N-a fost nimic cruce, pentru că bolnavii să fie înconjurați de toate îngrijirile necesare.

Direcția medicală e încredințată doctorului Cervello, care va fi asistat de mai mulți și medici specialiști. În capul administrației sanatorului a fost pus un bărbat foarte pricinut, iar stabilimentul a fost înzestrat cu săli de lectură, biliarde, grădina de iarnă, baie de tot felul, electricitate, ascensor și încălzire cu abur.

Înălțarea oficială a sanatorului la care vor asista somitațile medicale italiene și străine, va avea loc la 1 August.

Pentru că însă nu toată lumea se poate duce la Palermo, profesorul Cervello a pus în vînzare „Vaporigenul” seu, care înrînește toate calitățile sosite pentru vindecarea oficiei.

Aparatul e însoțit de o notiță explicativă pentru întrebunțarea minunată descoperirii, care va face din doctorul Cervello unul din bărbății de știință, pentru că viitoarele generații vor avea mai multe recunoaștere.

MΟΥΤΑȚI

Budapest, 22 Iulie 1899

Nunta principiară din Cetinje. Se știe că în 27 l. c. va fi cununia principelui moștenitor Danilo al Muntenegrului cu prințesa Jutta de Mecklenburg-Strelitz. Muntenegrenii fac mari pregătiri pentru primirea pompoasă a viitoarei lor principesse în mica lor terișoară. Mireasa sosete în 23 Iulie în Antivari, unde are să treacă la religie greco-orientală. După această ceremonie tinera princesă își continuă calea spre Cetinje, în societatea viitorului său cununat, a prințului de coroană italian. Cu prilejul trecerii sale la religia gr. or., prințesa-mireasă va primi numele nou de Milica. Mirele ei, prințul Danilo, o va întâmpina la hotarele terii sale.

Pentru rezerviști în casă de mobilisare. Ministerul comun de răboiu a edat un circular în sensul căruia de aici înainte rezerviștii în casă de mobilisare nu mai sunt în fătoria a se anunța la primăria comunei. Numai cei ce încă n-au carte de legitimare sau bilet de conchimare, sau cărți vor avea să călătorescă cu trenul, sau cu vaporul trebuie să se anunțe primarului înainte de plecare pentru a primi cărticea de legitimare. Această ordinăție însă nu privește pe rezerviștii din terile ocupate (Bosnia și Herțegovina), unde vor rămâne și mai departe în vigoare dispozițiile de până acum.

Pentru un monument al honvezilor. În 19 Aprilie 1896 a fost aflat bătjocurit monumetul din Somașlău al honvezilor. Acuzați pentru comiterea faptului au fost studenți universitari din Cluj Albert Binder și Martin Than. Tribunalul din

Cluj i-a osăndit zilele acestea la căte 200 fl. amendă, eventual la căte 20 zile închisoare. O foarte ungurească dorește, ca ei să fie eliberați de la toate scoalele superioare din patrie.

*

Douăzeci milă de magnați în robie

Așa se vede, că foarte multe din ușile temnițelor pot să stea deschise și pentru domnișori, până chiar și din cca mai sus pusă treaptă a societății românești. După o prospeță statistică de acest fel, în temnițele din Europa stau astăzi sub zăvoare nu mai puțin ca douăzeci milă de aristocrații. La suma aceasta singură Rusia lăserează 12.000 de prinți, conți și baroni; iar Italia are preste 1000 de asemenea robi. Cei mai mulți din acești robi-magnați sunt urmași de ai familiilor înalte și vechi, scăpată însă cu desăvîrșire, căci neprincipență se la lucru, prin escrocherii au cercat să trăiască mai departe — în chip boieresc. Cea mai mare parte din ei însă zic în temnițe pentru emeruți. În temnița „Maddalena”, de exemplu, doi frați prinți, anume Notarbartolo, sunt închiși în temniță pe viață, pentru că ucișaseră pe un ofițer din statul major, find că își temeau de el pe sora lor. Tot în această temniță este înfundat pe 10 ani de zile și prințul Carrucciola, a cărui crima însă e cu mult mai murdară. Odăță storsese învoirea soției sale, că aceasta să transcrie toată averea pe numele lui, și în scurt timp apoi — a otrăvit-o el însuși. Dar încă o figură și mai ilustră. Într-o temniță din Belgia, prințul Charles Loos-Casvarem, care e un urmaș direct al unui principe-domitor, este închis pe anii de zile, tot pentru crima de omor. Un alt prinț, anume Berele, este osăndit la muncă silnică pe viață, pentru că își a uciș pe înăsări buna sa mamă. Cu un cuvânt, sunt în unele temnițe la un loc puse foarte multe personajii înalte din lumea eliganță.

*

Nou medic român în B.-Giula. Ni se verifică următoarele: Tinere medic român, dl Dr. Georgiu Tulcan, obținând diploma de doctor în științele medicale și făcând praxă la clinica din Budapest, de cîteva săptămâni s'a stabilit în B.-Giula, unde, ca medic specialist pentru boala interne, mai ales femei și ca operator în demență, — în acest scurt timp deja a vindecat pe mai mulți pacienți cari suferă de boale interne învechite. Prin aceste succese se înțelege că se recomandă că se poate de bine publicului interesat.

*

Himen. Dl Traian I. Marcu, prim-constatil la banca „Sentinela”. În 16 Iulie n-ștă sărbătorește cu d-șoara Cornelia Rosculeț, fieca d-lui proprietar P. Rosculeț, în biserică română gr. or. din Satul nou.

— Dl Vasile Blașiu, cleric absolvent de Caransebes, fiul părintelui A. Blașiu din Pojajna-română, anunță logodirea sa cu d-șoara Elisa Săcălăză din Caransebes.

*

„Românul”, vechiul organ fundat la București de C. A. Rosetti, și-a suspendat apariția ca ziar politic cotidian și va apărea numai ca revistă săptămânală, fără coloană politică. Dl Vintilă Rosetti comunică cetitorilor, că cu toate jertfele aduse de 15 ani, s'a văzut silit să suspendă apariția ziarului, pe care, devenind funcționar al unei societăți, este pus în imposibilitate de a-l mai dirige.

*

Bărbăți și femei. Se știe, că pe globul pămîntului nostru, în genere luat, sunt cu mult mai multe femei, decât bărbăți. În Europa, bineăcară, numărul femeilor cu șeptă milioane întrece pe al bărbăților. — În toate terile din apusul Europei (afară de Italia), între cari și Austro-Ungaria, pe 1000 bărbăți se vin preste o mie de femei; iar în Italia și în țările din Orient (între cari și România), pe 1000 de bărbăți se vin dela 879-995 de femei. În Orient, va să

zice, femeile sunt mai puține decât bărbații.

Pentru „streang”. Sub acest titlu ceteam în „Patria”: „Din Viena primim următoarea stire: În contra tinerimel univ. române și în contra singuraticilor membri ai coloniei române vieneze s'a pornit o adeverată goană din cauza „streangului”, care l'a primit metropolitul Czuperkowicz în preajma plecării sale la Cernăuți. Tinerii români sunt aproape zilnic întâți înaintea poliției și interogați. Se susține cu singuranță, că denunțările acestea au fost puse la cale de însuși metropolitul. Irritația și indignația în sinul Românilor din Viena e mare.” *

Pentru agricultori.

Ziarele din Budapest sunt revoltate de manevrele bursierilor evrei d'acolo. Ei au scos adecă vestea, că recolta grăului va fi de 40 milioane quintale, numai ca să scădă prețul. De două zile prețul a și scăzut. Cine poate, — să nu vindă însă, căci curând prețul are să crească, din cauza că recolta va fi mai mică, și cum în alte state rădul e și mai slab, sigur că grăul va fi căutat.

ULTIME STIRI

AFACEREA DREYFUS. Paris, 21 Iulie Guvernul vrea să îngăduiească precizarea întribunalului militar din Rennes.

Față cu desmintirile ce le opun desvăluirilor lui Esterhazy organele antidreyfusiste, majorul menține în „Le Matin” toate spusele sale privitor la fabricarea borderoului, care a fost adus biouroului de informații (adecă de spionaj) al statului major de către un German, ce sta în serviciile de spionaj francez. In casă de lipsă e gata a spune numele aceluia German.

Paris, 22 Iulie. Ministrul de resursele naționale, Gallifet a dat instrucțiuni speciale tribunului militar din Rennes pentru perchezarea procesului Dreyfus; după ele pot fi ascultați numai martorii, ale căror fasciuli se referă la borderoul; pe când denunțările, care privesc alte fapte, trebuie să devină obiectul unei cercetări noi ce nu depinde de procesul actual.

Ziarele antidreyfusiste protestează contra acestei restrîngeri a perchezărilor.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor ce suferă de boale de piept, de boala de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de ronatism, guturai, dureri de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele Kneippiane.

Să pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia lui Dr. Iuliu Schopper din Oravița (Krassó-Szörény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

ECONOMIE.

Grăne.

21 Iulie.

Arad: B.-Pesta :	
Grâu vechiu fl.	7.80—8.20 fl.
„ nou	7.40—7.80 „
Oct.	— — — .
Cucuruz Iulie ,	4.45—4.65 „
„ Aug.	4.65—4.70
Orz vechiu ,	5.60—5.80 .
„ nou ,	5.40—6.60 .
Săcără Iul. ,	5.80—6.— .
„ pe Oct. ,	7.50—7.70 „
Ovăs Iul. ,	4.60—4.70 .
„ Oct. .	— — „

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.
Redactor responsabil Ioan Russu Sirianu

Biblioteca Noastră
Apare în Caransebeș.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

Nr. 1 S. S. Secula, Realități și Vișări, novelete

Nr. 2. Iosif Bălan, Iancu de Hunyad.

Nr. 3—4. G. Coșbuc, Versuri și Proză, cu portretu autorului.

Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.

Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,

Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.

Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Tiganilor, cu portretu autorului.

Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.

Nr. 11—12. E. Hodoș, Cantece Bănățene, cu răspuns duii Weigand

Nr. 13. E. Hodoș, Cantece Cătănești, cu portr. lui T. Doda.

Nr. 14. G. Crăciunescu, Copii de găsit, snoave, cu potr. autorului.

Nr. 15—17. Ios. Bălan, Numiri de localități.

Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.

Nr. 23—26. P. Drăgălina. Din Ist. Banatului Severin I.

Nrele viitoare: Din Istoria Bănatului Sev. de P. Drăgălină.

P. II. Severinul sub principiile Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Resboiale între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Înființarea regimentului valah-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872),

Partea I. a apărut.

Celealte au să apară pe rând. Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați să înscrianțe, ca să stim câte exemplare să tipărim.

Directia.

Conferințele învățătoarești, este titlul unei cărți de 212 pagini apărută în tipografia archiepiscopală din Sibiu. Conferințele învățătoarești din archiepiscopia ortodoxă română a Transilvaniei ținute în 18/30 și 19/31 August 1898 sunt publicate de comisarii consistoriali. La sfîrșit se află trei lucruri mai bune și anume: „Istoricul treptelor formale, respective metodice, ale învățământului”, „Istoria naturală în școală populară” și „Remunerăriile și pedepsele în școală”.

A apărut „LITURGIA sfântului Ioan Crisostom” de Nicolae Ștef, inv. în Arad, ediția II, pentru cor mixt, cu multe pricinse, irnoase, și un adaus de cântece naționale. — Prețul unui exempl. 4 fl pentru preparanți 2 fl 50 cr. plus 10 cr. porto postal, eăr legat cu firme 50 cr. mult; se află de vînzare la administrația „Tr. Pop.”

Monografia comunelui bisericești române gr. or. din Cetatea Brașovului. Sub acest titlu și cu ocazia sfântirii bisericești

nouă a Sf. Adormire din Brașov cetate părintele protopop, dl Bartolomeiu Bainescu a scos de sub tipar un op istoric local, care, compus pe baza unor documente (în număr de 118) originale de un interes nu numai local, ci și de interes general românesc, conține monografia acestei comunități de la anul 1786 până în ziua de astăzi. Prețul acestui interesant volum de 276 pagini, tipărit pe hârtie fină, în octav mare, cu 11 ilustrații, — este numai 1 fl. Opul se vinde în folosul bisericii și e depus spre vînzare: la librăria I. Curcu, la firma Nepotul Eremia, la epitropul bisericii Teodor Spuderca și la autorul, în Brașov.

Carte de bucate

A apărut în „Biblioteca noastră”

Poftă bună!

Carte de bucate de Zotti Hodoș Atragem atenția cetitorilor asupra acestei cărți, care conține sub 420 de numere, peste 600 de rețete și anume cele mai bune rețete din bucătaria practică și modernă. Această carte să poată intrebuința în orice gospodărie românească. Partea cuprinde atât rețetele bucătelor celor mai simple cat și rețete de bucate mai complicate; și adică: Supe, Ciobănești, arsiete postate, rosoluri, aspicuri galantine, fripturi naționale și frânzești, torte, parfuri înghețate, ceaiuri, licheruri etc. etc.

Prețul 70 cr. plus porto 5 cr. se află de vinzare la Dna Zotti Hodoș. Caransebeș.

Cartea plugarilor de Ioan Georgeșcu costă 25 cr.

Cea dintâi se poate procura dela Tipografia Diecesană, din Arad, cea de a doua dela Tipografia „Aurora” din Gherla.

„Teoria Dramelor”, valorosul op literar-didactic, scris de dl Dr. Iosif Blagu, zeloul profesor dela gimnasiul român gr.-or. din Brașov, se află de vînzare și la administrația ziarului „Tribuna Poporului” în Arad, de unde se poate procura pentru prețul de fl. 180, plus portul postal de 5 cr la exemplar. — „Teoria Dramelor” este, în adevăr, o carte de valoare, care cu placere și cu mult interes poate fi cîtită de fiecare membru al societății culte.

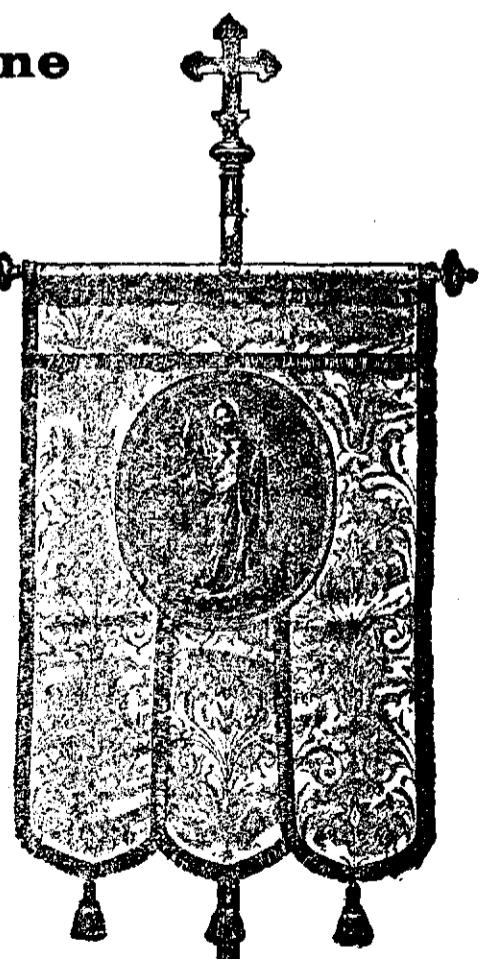
„Românii Săceleni”, cauzele decadentei lor economice și mijloacele de îndreptare. Disertație de Ioan I. Lăpădat, tipărită de „desp. Brașov al Asociației”. Broșură vrednică a fi cîtită și în alte părți, nu numai în Sacele.

„Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de direcție”, de Alfred Kormos, trad. de Constantin Pop, funcționar la „Albina”. Carte foarte importantă pentru membrii din direcția tuturor institutelor de bani și a oricăror societăți pe acții. Costă 1 fl. 50.

Strict după ritul grecesc Se pot procura mai bune și mai ieftine

Felon, odăjdii pentru diaconi, Stihare, Prapore bisericești, steaguri pentru reunii, Sfântul aer (Plastanita), Disc, Potir, Steluțe, Chivot Artoclasia (cutie pentru agnet) Dicheriu, Tricheriu, Cădelniță, icoane pentru iconostas etc. etc.

Prețuri curente (cataloge) bogat ilustrate se trimit la cerere gratis și franco

ERNEST KRIEKL & SCHWEIGER

VIENA I. KOHLMARKT 2.